

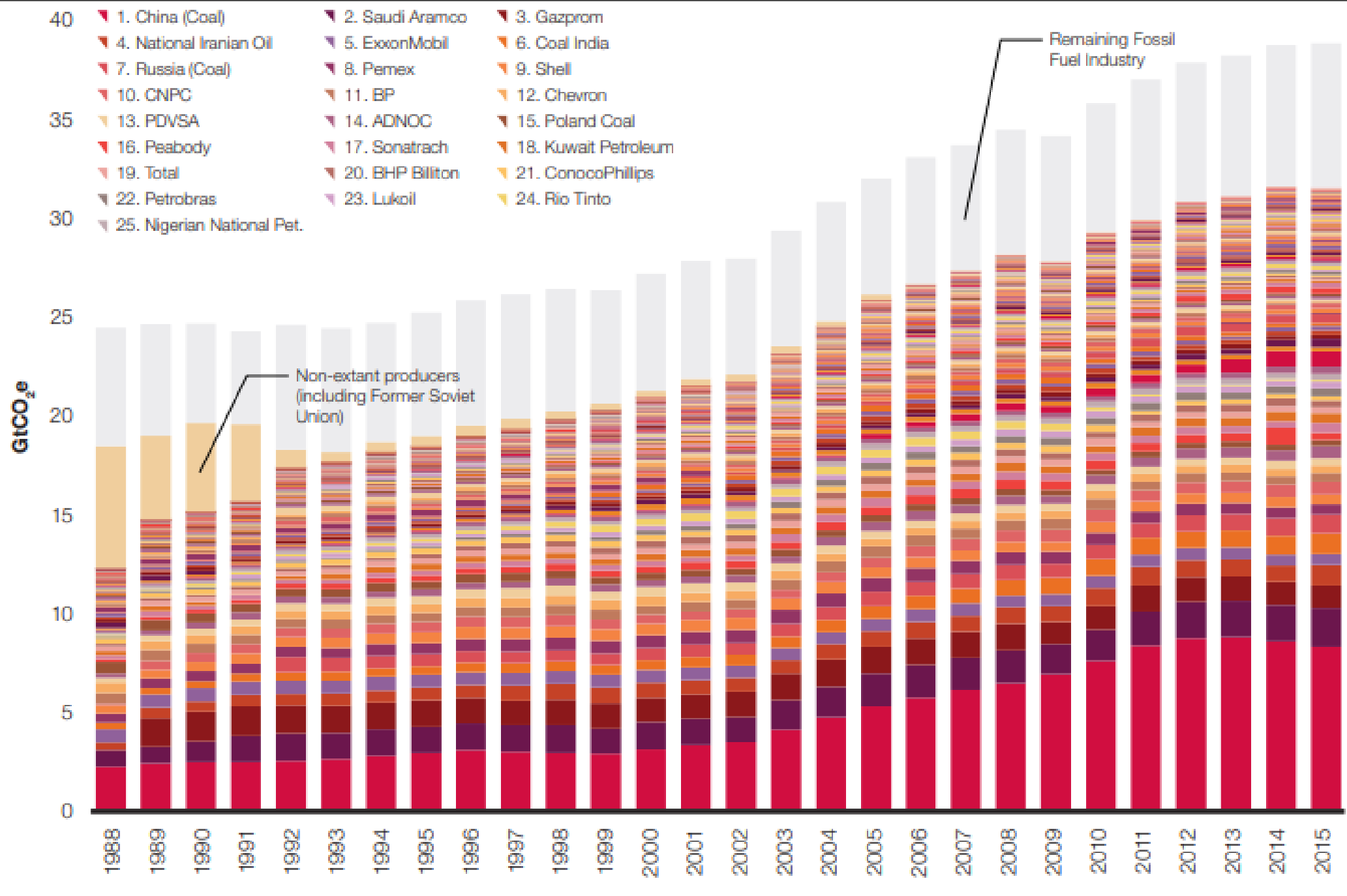
Listina EU in pravno varstvo: podnebna odgovornost gospodarskih družb

pic

16.1.2026
Pravna fakulteta, UL

Vloga gospodarskih družb

CDP na podlagi zbirke podatkov Carbon Majors (delež izpustov CO2 pripisljivih 24 največjim onesnaževalcem)

4.1 POMEN PODNEBNIH NEVARNOSTI

Tabela 88.: Podnebne nevarnosti, in ocena njihovega pomena za posamezne panoge

Nevarnost	Gradbeniš tvo	Industrija	Transport	Trgovina	Storitve	Turizem
Neposredne nevarnosti						
Naraščajoče temperature	4	3	3	3	4	5
Suša	3	4	2	3	2	4
Poplave	3	4	3	3	3	4
Spremembe vzorcev padavin	4	2	2	2	2	4
Veter, neurja in toča	4	3	3	3	3	4
Dvig morja	2	3	4	2	2	3
Posredne nevarnosti						
Izpad infrastrukture	2	5	5	4	4	4
Motnje v dobavnih verigah	2	5	4	5	2	3
Motnje na finančnih trgih	3	4	3	4	2	3

Stritih d.o.o.,Sektorska ocena podnebne ranljivosti in tveganj za gospodarstvo in turizem

Listina EU

51. člen (Področje uporabe)

1. Določbe te listine se uporabljajo za institucije, organe, urade in agencije Unije ob spoštovanju načela subsidiarnosti, **za države članice pa samo, ko izvajajo pravo Unije.**

Strateške tožbe in okoljske pravice (Stellar Rights):

Listina EU na področju podnebja in energije

Analiza stanja v Sloveniji
(PIC spletna stran)

Listina EU

EU pravila o delovanju družb glede podnebja

Poročanje in skrbni pregled

- x Uredba o Zeleni taksonomiji
- x Direktiva o poročanju glede trajnostnosti
- x Direktiva o skrbnem pregledu
- x Uredba o razkritjih, povezanih s trajnostnostjo, v sektorju finančnih storitev

Zavajajoče komuniciranje

- x Direktiva o krepitvi vloge potrošnikov za zeleni prehod

EU financiranje (horizontalni pogoji)

- x Uredba o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost
- x Uredba o skupnih določbah (kohezija, regionalni razvoj)

Listina EU

37. člen (Varstvo okolja):

„V politike Unije je treba vključiti visoko raven varstva in izboljšanje kakovosti okolja, ki se zagotavljata v skladu z načelom trajnostnega razvoja.“

Omejena uporaba

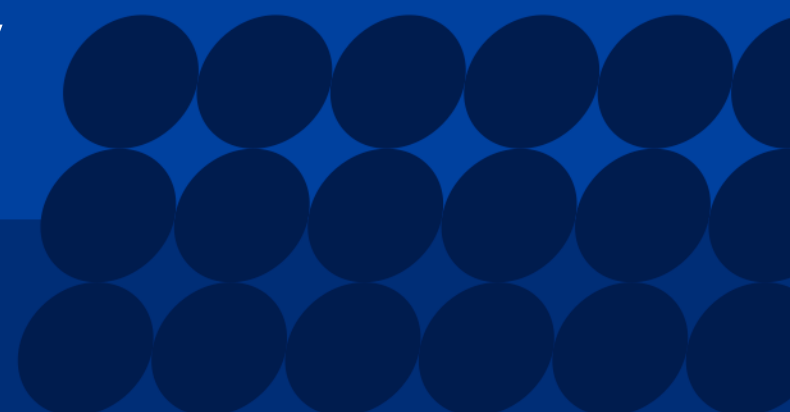
Načelo → Razlaga

47. člen (Pravica do učinkovitega pravnega sredstva in nepristranskega sodišča):

„Vsakdo, ki so mu kršene pravice in svoboščine, zagotovljene s pravom Unije, ima pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred sodiščem v skladu s pogoji, določenimi v tem členu.“

9(3) Aarhuške konvencije:

„mora pogodbenica zagotoviti, da imajo člani javnosti, kadar izpolnjujejo morebitna merila po njenem notranjem pravu, dostop do upravnih ali sodnih postopkov za izpodbijanje dejanj in opustitev oseb zasebnega prava in organov javne oblasti, ki so v nasprotju z določbami njenega notranjega prava, ki se nanaša na okolje.“

Listina EU

Sodba SEU C-664/15, Protect Natur (45. točka)

„Res je, da so le „člani javnosti, kadar izpolnjujejo morebitna merila po [...] notranjem pravu“, imetniki pravic iz člena 9(3) Arhuške konvencije, tako da ta določba v pravu Unije nima neposrednega učinka. Vendar **navedena določba v povezavi s členom 47 Listine državam članicam nalaga obveznost zagotavljanja učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih podeljuje pravo Unije, zlasti določbe okoljskega prava**“

...(47. točka)

„**Določitev navedenih meril zlasti ne sme organizacij za varstvo okolja prikrajšati za možnost, da zahtevajo nadzor nad spoštovanjem predpisov, ki izhajajo iz okoljskega prava Unije**, tudi zato, ker se taki predpisi najpogosteje nanašajo na splošni interes, in ne le na varstvo pravnih dobrin posameznikov, in ker je naloga navedenih organizacij varstvo splošnega interesa“

Potencialno tudi v horizontalnih razmerjih, Sodba SEU C-715/20, K. L. proti X (79. točka):

„Različno obravnavanje...posega v temeljno pravico do učinkovitega pravnega sredstva iz člena 47 Listine, ker je delavec, ki je zaposlen za določen čas, prikrajšan za možnost – ki je na voljo delavcu, zaposlenemu za nedoločen čas – **da predhodno oceni, ali je treba sprožiti sodni postopek zoper odločitev o odpovedi njegove pogodbe o zaposlitvi, in da po potrebi vloži tožbo**, s katero lahko natančno izpodbija razloge za takšno odpoved.“

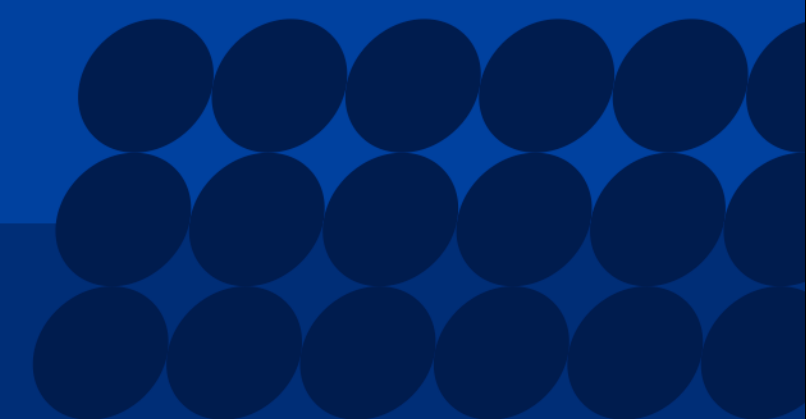
Člen 9(3) Arhuške konvencije

„mora pogodbenica zagotoviti, da imajo člani javnosti, kadar izpolnjujejo morebitna merila po njenem notranjem pravu, dostop do upravnih ali sodnih postopkov za **izpodbijanje dejanj in opustitev oseb zasebnega prava in organov javne oblasti**, ki so v nasprotju z določbami njenega notranjega prava, ki se nanaša na okolje.“

Listina EU

Odločba Ustavnega sodišča U-I-474/22 (16. točka)

„Obveznost zagotavljanja učinkovitega sodnega varstva pravic, ki jih podeljujejo določbe okoljskega prava EU, določa tretji odstavek 9. člena Konvencije o dostopu do informacij, udeležbi javnosti pri odločanju in dostopu do pravnega varstva v okoljskih zadevah (v nadaljevanju Aarhuška konvencija) v zvezi s prvim odstavkom 19. člena Pogodbe o Evropski uniji (prečiščena različica, UL C 202, 7. 6. 2016 – PEU) in 47. členom Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (UL C 202, 7. 6. 2016 – v nadaljevanju Listina). Polje proste presoje, ki je podeljeno državam članicam, da določijo pravila, ki urejajo pravico do pravnega sredstva iz tretjega odstavka 9. člena Aarhuške konvencije, je **omejeno z njihovo obveznostjo, ki je določena v 47. členu Listine, da zagotovijo pravico do učinkovitega pravnega sredstva.**“

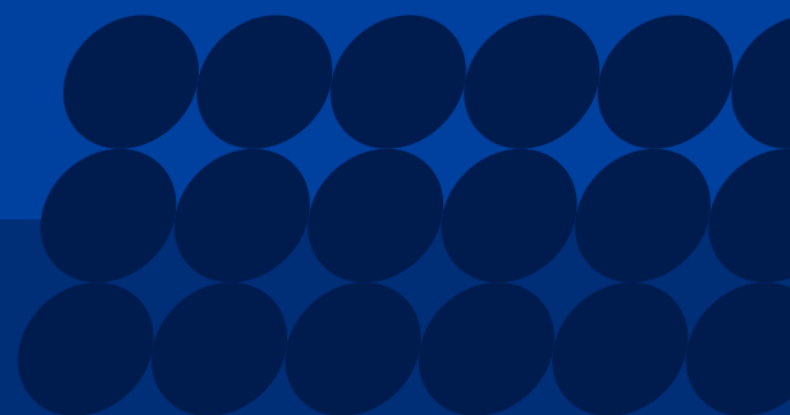

Praktični izzivi v RS

Stroški postopka

Dostop do informacij in poslovna skrivnost

Poročanje verodostojnih informacij

Stroški postopka

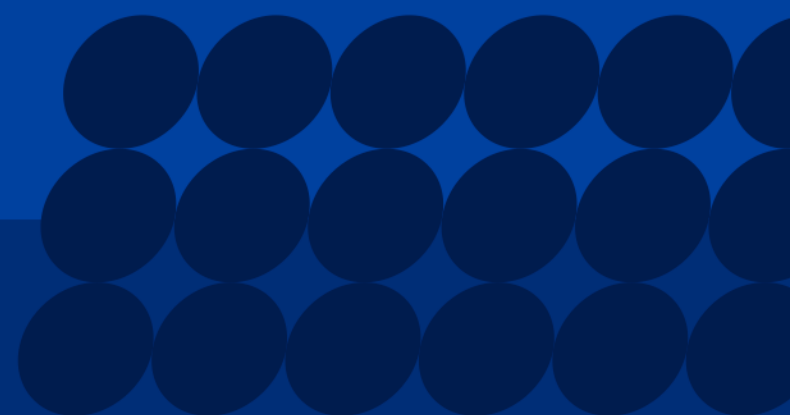
231. člen ZVO-2

(4) Ne glede na uspeh v pravdi lahko sodišče ob upoštevanju interesa varstva okolja, ki ga je zastopala tožeča stranka, **odloči, da krije vsaka stranka svoje stroške**, razen če je tožeča stranka stroške povzročila z zavlačevanjem postopka, zavajanjem sodišča ali kako drugače po svoji krivdi ali če so nastali po naključju, ki se je primerilo tožeči stranki.

V upravnem sporu pa...

Oseba z interesom – podjetje, ki je pridobilo OVD ali državno podjetje, ki zavrne dostop do informacij javnega značaja, je zaradi pravne praznine v Zakonu o upravnem sporu (zaradi katere se uporablja ZPP) upravičeno do povračila stroškov stranskemu intervenientu.

(npr. UPRS Sklep IV U 3/2019-17 in Sklep I Up 276/2013)

Dostop do informacij in poslovna skrivnost

Zakon o dostopu do informacij javnega značaja

Izjema **poslovne skrivnosti**, ampak:

- x Strogi kriteriji (nedosegljivost in tržna vrednost; dokazno breme, konkretiziranost)
- x Absolutna javnost (okoljski podatki, poraba javnih sredstev, javna služba)
- x Test prevladujočega javnega interesa – vloga NVO

Vendar podjetje vloži tožbo in mi nimamo dostopa naslednje dve leti...

(28) IP poudarja, da je Upravno sodišče v svoji sodni praksi¹ izpeljalo interpretacijo ZDIJZ, da kljub temu, da prosilcu ni treba utemeljiti pravnega interesa oziroma zahteve za dostop do informacije javnega značaja (tretji odstavek 17. člena ZDIJZ; drugi odstavek 39. člena v zvezi z petim odstavkom 15. člena Ustave), so okoliščine, v zvezi s katerimi prosilec zahteva dostop, pravno relevantne ravno pri uporabi testa javnega interesa oziroma sorazmernosti, ko se medsebojno tehtajo nasprotujoči si legitimni interesi. **V tem smislu je tudi za obravnavani primer pomembno, kdo podaja zahtevo za dostop do informacije javnega značaja, katero konkretno informacijo zasleduje in za kakšen namen. V konkretnem primeru je zato kot eno pomembnih okoliščin treba upoštevati dejstvo, da je za informacijo zaprosila nevladna organizacija, ki deluje v javnem interesu na različnih področjih.**² Iz predstavitve prosilca na njegovi spletni strani³ izhaja, da si prizadeva za učinkovito varstvo pravic, za spodbujanje razvoja pravne misli in iskanja naprednejših, bolj demokratičnih in bolj humanih rešitev, za krepitev civilnega dialoga in položaja nevladnih organizacij, za vključevanje javnosti v procese odločanja ter enostavnejšo in razumljivejšo zakonodajo. Prosilec torej svoje poslanstvo opravlja med drugim tudi s krepitvijo civilnega dialoga. S tem namenom objavlja novice⁴ in izvaja različne projekte.⁵ Zato je v tem delu brez dvoma zaželeno, da javni diskurz v čim večji meri temelji na verodostojnih dejstvih in ne na pavšalnih oziroma površnih govoricah. IP v obravnavani zadevi nima pomislekov glede dobre vere prosilca, ki ga vodi skrb za seznanitev javnosti s točnimi podatki v luči težnje po razvitju strokovnega in kakovostnega javnega diskurza in posledično javnega nadzora na področju izvajanja gospodarske javne službe, ki je takšne narave, da ima velik vpliv tako na porabo javnih sredstev kakor tudi na okolje in posledično tudi zdravje ljudi. IP se v izogib ponavljanju na tem mestu sklicuje na argumente, ki jih je prosilec v pritožbi navedel v prid javnemu interesu za razkritje zahtevanih podatkov in jim tudi pritruje. IP poudarja, da **prosilec z vložitvijo obravnavane zahteve in pritožbe kot nevladna organizacija, ki deluje v javnem interesu, udejanja aktivni vidik svoje ustavne pravice do svobode izražanja (39. člen Ustave RS), ki se kaže v varovanju svobode do posredovanja informacij in mnenj⁶ in smiselno enako kot mediji opravlja pomembno vlogo »javnega čuvaja« (»public watchdog«).** Te naloge pa prosilec ne bi mogel opravljati, če, na drugi strani, javnost ne bi imela pravice teh informacij prejeti.⁷

Poročanje verodostojnih informacij

Poročanje glede trajnostnosti (ZGD-1M)

Obvezna revizija – edini vsebinski nadzor

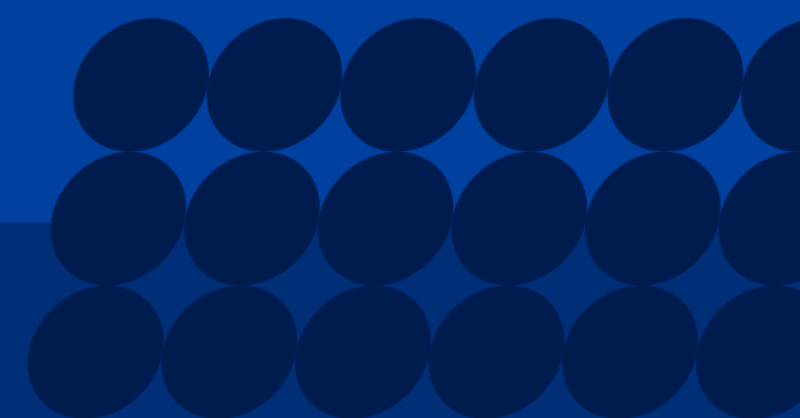
Agencija za javni nadzor nad revidiranjem izvaja nadzor nad revizorji (možne so prijave po Zakonu o revidiranju)

Položaj NVO, ki deluje v javnem interesu (okolje) →

Dodatno pa pojasnujemo, da skladno z določbami ZRev-2 in sodno prakso, morebitni prijavitelji niso stranke niti v nadzornih postopkih Agencije, niti v postopkih Agencije za izrek ukrepa nadzora.

Stranska udeležba po Zakonu o splošnem upravnem postopku?

47. člen Listine?

Zaključki

Konkurenčnost ali okolje? EU Omnibus

**Neogibnost razvoja podnebnega upravljanja
gospodarskih družb**

x Ranljivost gospodarstva

x Vpliv strateških sporov (vrednost podjetja,
razvoj prakse)

x Povečanje tveganj podnebno-spornih aktivnosti,
kot je podnebno zavajanje

Impacts of climate litigation on firm value

Misato Sato, Glen Gostlow, Catherine Higham,
Joana Setzer and Frank Venmans

May 2023

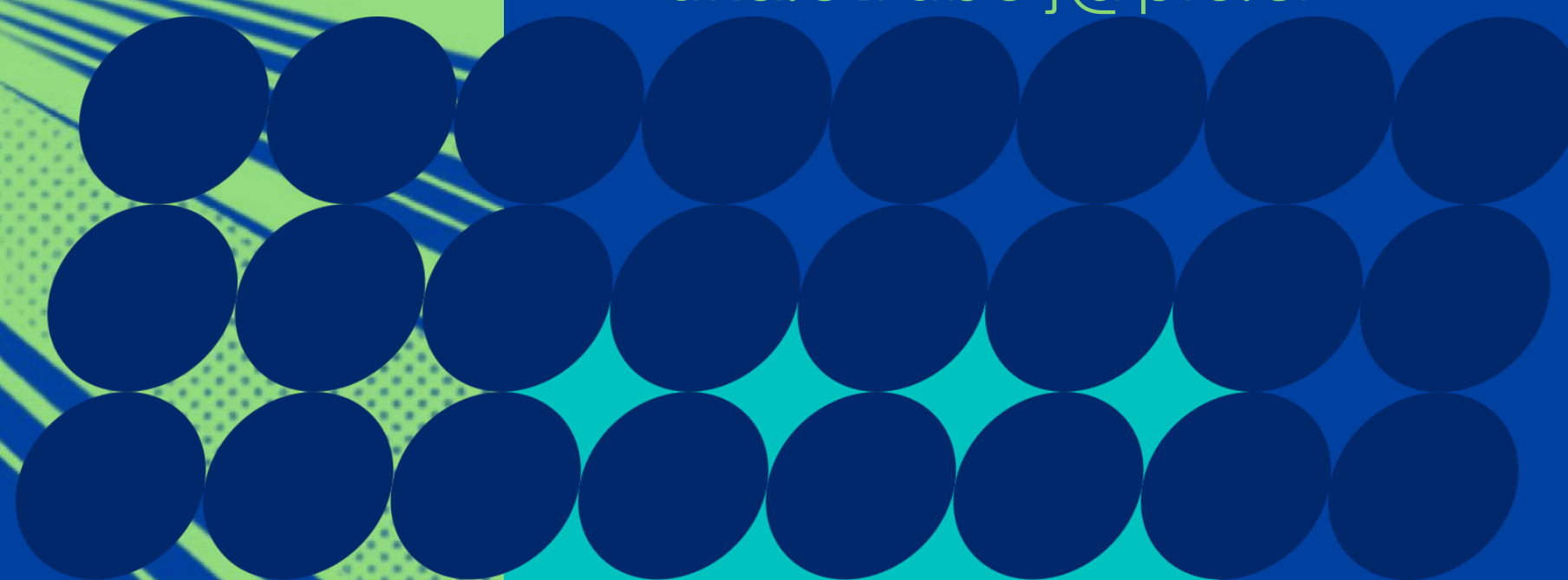
Centre for Climate Change Economics
and Policy Working Paper No. 421
ISSN 2515-5709 (Online)

Grantham Research Institute on
Climate Change and the Environment
Working Paper No. 397
ISSN 2515-5717 (Online)

Hvala za posluh!

LUKA ŠTRUBELJ
luka.strubelj@pic.si

pic

16.1.2026
Pravna fakulteta, UL